

ATENEU ENCICLOPÈDIC POPULAR
Fundat l'any 1902

Enciclopèdic

Noticiari

Centre de Documentació Històrico-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular

Revista Trimestral
núm. 20, Juliol de 1998 - III Època

Editorial

Este año, que se recuerda el 30 aniversario del mayo del 68, nosotros, en este caso una buena mayoría de los ateneístas del AEP, no podemos más que agradecer i extraer lectura de aquello que fue, pero nosotros no somos más que los hijos tardíos de aquella revolución en la que debajo de los adoquines no estaba por esta vez la arena de la playa. Pero sin embargo aprendimos a luchar y llegamos a vivir nuestra primavera en el 75,76,77....

Ahora 30 o 20 años después, las cosas evidentemente han cambiado. La democracia cargada de leyes y reglamentos ha reducido al individuo separándolo del grupo, del colectivo al cual debiera formar parte con el resultado de un careo constante entre el individuo y una administración que evidentemente trata de ahogar cualquier iniciativa de carácter colectivo. Es en este contexto donde entidades como el AEP, no sólo deben recuperar la tradición histórica sino que, a la vez, sirva como herramienta para que el número (individuo) pueda realizarse como individuo dentro del colectivo.

Este es el compromiso con la sociedad, al que poco más o menos debe llegar el Ateneu Enciclopèdic, recuperando aquella tradición creativa y reivindicativa

PETITA CRÒNICA DE LES ACTIVITATS DE L'A.E.P.

Ni que sigui a tall de petites pinzellades ens hem de fer ressó de les modestes però constants activitats que s'han anat duent a terme durant aquest primer semestre de l'any 1998. A veure si serveix d'estímul per a una participació més viva i constant dels socis i de tots els amics i anem fent de l'Ateneu un centre viu i vibrant d'activitats culturals de tota mena.

L'activitat de l'any es va obrir amb la participació en la lectura poètica que en homenatge a León Felipe va fer el Grup Poètic del mateix nom al Centre Cívic Sant Martí de Provençals el dia 21 de gener. No entrarem ara en la vivència poètica de l'acte, magnífica. Només volem ressaltar l'especial significació d'aquest acte per l'Ateneu, ja que podrà significar l'inici d'una molt prometedora col·laboració amb aquest grup que viu i

encomana el viure la poesia amb entusiasme. Dos dies més tard vam tenir al Pati Manning una sessió de vídeo-fòrum amb la presentació de «El vindicador», vindicació de la terrible matança de la Patagonia, atemptat contra el seu més directe protagonista, el general Varela. Van presentar-ho l'Aníbal de los Santos i en Manel Aisa i vam participar en un ampli i viu debat.

A la Biblioteca Arús, el dia 12 de febrer, en Francesc Foguet ens va obsequiar amb el més granat de la seva recerca en l'àmbit universitari: el teatre de la revolució, de 1936 a 1939.

Volem ressaltar aquesta aportació que es va nodrir dels nostres fons documentals. Voldríem convidar a fer el mateix a les moltes persones que durant l'any vénen a consultar els nostres arxius per a les seves investigacions i estudis. No hi podia faltar la sortida a Cotlliure amb motiu de l'aniversari de la mort d'Antonio Machado. En ressaltem l'acte poètic que va coordinar el Grup León Felipe que va fer ressonar un cop més amb força la veu del

poeta. I les lamentacions de sempre de que no organitzem altres sortides i excursions durant l'any, que afavoririen la comunicació entre tots. Dia 22 de febrer.

El dia 26 del mateix mes, el vídeo-fòrum «Arte y anarquía» a la Pizzeria L'Àvia, presentat per la Sònia Torres. El vídeo és excessivament dens de contingut per un debat d'una estona i ens vam dispersar una mica. Queda un tema ben fort obert per a noves iniciatives posteriors.

A la Biblioteca Arús, en Mario M. Pérez Ruiz va tractar del tema «Sociedad pitagórica y orígenes de la masonería», com a presentació del seu llibre que porta el mateix títol. Alguns ens vam quedar amb ganes de continuar aprofundint sobre el tema dels pitagòrics i, de manera més àmplia, en les heterodoxies de tots els temps, sempre marginades del pensament oficial però part integrant molt important de la nostra cultura.

Els actes d'homenatge a Salvador Seguí, al Centre de Cultura Contemporània, resalten pel contingut i per la nombrosa participació. Ens van situar molt bé en el context de l'època i en la personalitat del Noi del Sucre. Resaltem la participació de Paco Madrid, Josep Mª Huertas Clavería i Sonia del Río. Vam publicar un magnífic cartell obra d'en Rai Ferrer. Amb la col.laboració de l'A.E.P. durant el mes de maig es va fer també un acte centrat en Salvador Seguí i la seva època a l'Ateneu Barcelonès. A iniciativa d'en Joaquín Trullén, soci de l'Ateneu, el dia 24 d'abril vam tenir a l'Espai Obert un interessantíssim acte informatiu i amb col.loqui sobre la actual problemàtica del poble saharauí, sobre la seva història recent i sobre el referèndum d'autodeterminació que està convocat pel pròxim desembre. A més d'en Trullén van participar-hi la Conxita Morte, del Col·lectiu Igualtat en la Diversitat, i Abda Abraim, representant a Catalunya del Front Polisario.

En el moment de redactar aquesta crònica encara estem en plena celebració del centenari del naixement de Federico García Lorca. Podem dir que els dos actes realitzats fins ara han tingut un gran interès i ens han entusiasmat a tots. El 20 de maig l'Antonina Rodrigo ens va fer de Federico una excel·lent exposició, acompanyada de constants i magnífiques intervencions de la rapsoda Petra

Jiménez i de la guitarrista Pilar Ordóñez, una i altra del grup de teatre Lautu. La sala de l'Espai Obert va vibrar d'entusiasme. El dia 28 va ser en Jesús García que, també acompanyat pel rapsoda Sebastián Candado va fer vibrar l'auditori.

Falta ara la conferència d'en Guillem Pizarro que ens oferirà la seva meditada interpretació d'alguns poemes de Federico i el recital del nostre poeta a càrreg del Grup Poètic León Felipe. Hem de ressaltar el record constant en aquests actes del memorable encontre de Federico amb l'Ateneu al Teatre Barcelona el dia 6 d'octubre de 1935, una extraordinària comunicació amb el poble de Barcelona de la que el mateix Federico va sortir profundament impressionat.

També per difondre aquests actes vam comptar amb un magnífic cartell d'en Rai Ferrer.

Amb la Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes, als seus locals del carrer Joaquín Costa, vam organitzar la xerrada de Conchita Bados, "Katy Homa, fotògrafa de la revolució (1936-1939)". I pel dia 6 de juny tenim anunciat un recital poètic a la Pizzeria L'Àvia que ens oferiran el Ferran Aisa, president de l'Ateneu, i el Grup Poètic León Felipe.

Volem ressaltar també el gran nombre de consultes que té el Centre de Documentació Històrico-Social, de persones de totes les edats i de grups d'alumnes de les universitats i de batxillerat. Realment el Centre ofereix un servei important a molts que es proposen la recuperació de la nostra història.

I demanem als socis que mirin de no faltar a l'Assemblea General Ordinària convocada pel dia 29 d'aquest mes de juny.

Desitgem i proposem que la vida de l'Ateneu pugui anar creixent més i més amb la col.laboració constant dels socis i de tots els que d'alguna manera tinguin voluntat de participar-hi. Està a les nostres mans anar omplint de contingut una entitat com la nostra que des de sempre camina cap a una cultura realment del poble, horitzontal i autogestionària.

Ramon

Salvador Seguí: L'Ateneu Enciclopèdic, El Cafè Espanyol i la Presó Nova

(Fragment)

Aquests nom resumeixen tota la joventut de Salvador Seguí i la d'altres companys seus, que junts seguien la mateixa trajectòria de lluites i misèria; aquests foren els únics llocs on Seguí va instruir-se.

Sempre que he recordat la joventut de Seguí, penso a la vegada amb les hores de nit passades junts a l'Ateneu Enciclopèdic oint les conferències públiques que s'hi donaven i que després eren comentades per un grup de companys, tot passejant amunt i avall de la Rambla, on sempre portava la veu cantant el propi Seguí. Les hores viscudes a l'Ateneu Enciclopèdic foren ben aprofitades per molts obrers que, com nosaltres, sofrien fam d'instrucció, i que per això estimaven l'Ateneu, perquè a la nostra manera representava una Universitat Popular i Lliure, on un remarcable estol de noble joventut intel·ligent i estudiosa treballava amb veritable fe, afanyosa per millorar l'educació i la cultura dels obrers. Era digne d'elogi l'entusiasme esmerçat per aquell estol d'homes joves i coratjosos, d'esmerada cultura, preocupats seriosament en l'obra de l'Ateneu Enciclopèdic. Passats alguns anys, alguns d'aquells noms han sobresortit en la República de les Lletres; d'entre ells recordo a Pijoan, quan en les discussions públiques de l'Ateneu sovint repetia l'aforisme de Sant Pau, que ell tan estimava: <La lletra mata, l'esperit vivifica>; a Lluís de Zulueta, que ple d'optimisme per la cultura popular, per mitja de la premsa demanava <<Llibres, llibres, llibres!>>; Marcel·lí Domingo, quan arribava de Tortosa per llegir les seves conferències, que, prim de carns i amb posat modest, tenia l'aspecte d'un estudiant pobre que sentia una gran fe republicana; les encaixades cordials del franc Jaume Brossa, de barba arrissada, admirat per la joventut d'idees avançades, perquè a més d'estar emparentat amb Ferrer i Guàrdia, sabíem que a París i Londres mantenia amistats amb els intel·lectuals revolucionaris de fi de segle, que junts treballaren amb desinterès i entusiasme per despertar la consciència liberal d'Europa, en temps dels processos de Montjuïc; a més

d'aquest antecedents, quan ens parlava de crítica literària, amb clar i original judici intèrpretava els autors més moderns d'aleshores. Tampoc no puc oblidar el més incansable dels polítics que desfilaren per l'Ateneu Enciclopèdic, malgrat d'ésser un home inútil de les cames, Francesc Layret; d'aquest darrer guardem un grat record aquells que assistírem a les lectures comentades de la Vida de Don Quijote y Sancho, de Unamuno; lectures que foren organitzades i presidides per Layret, en sessions que tenien lloc els dies de treball al vespre. ¡Amb quin amor i entusiasme llegia i comentava Layret les pàgines d'aquell llibre!

(...) Ja des d'un temps abans que Seguí desfilés per les conferències de l'Enciclopèdic, la nostra amistat, que, com ja he dit, havia nascut al carrer, es va refermar en trobar-nos, de tant en tant, a <<San Simplicio>> i a les altres societats obreres i alguna vegada al cafè, que en aquest lloc és on vàrem acostar-nos amb més intimitat, per l'any 1905, amb motiu de les fortes disputes i acalorades discussions que tenien lloc dins del Gran Cafè Espanyol en comentar, els clients, els actes vandàlics que havien assaltat i cremat la llibreria del Cu-Cut i l'administració del diari La Veu de Catalunya. (...) Allí vàrem viure uns anys de descontenta i inquieta joventut, amb constant escassetat econòmica, derivada pel fet que, sentint amb excés neguit intervencionista per les lluites socials, hom descuidava per complet la part més positiva de la vida, i això feia que tampoc no sabéssim evitar de passar alguna clariana de forçat silenci i repòs dintre les cel·les de la Presó Model, amb la companyia d'alguns llibres de sociologia, que aquestes també foren les úniques hores de quietud que visqué una vida tan atrafegada com la de Seguí, en el millor temps de la Presó Nova, que aleshores en el nou edifici bé li esqueia el nom de Presó Model, per la general netedat, pel pa blanc i de bona qualitat, per la biblioteca, l'escola i la classe de música; Seguí, en la seva primera temporada de presó a què ara faig referència, i que durà nou mesos, a l'edat de vint anys, hi cantà les

primeres lliçons de solfeig, lliçons que en obtenir la llibertat no foren continuades; en canvi les reposades i completes lectures de la presó, a més d'ésser continuades, varen contribuir en bona part a la formació cultural de Seguí, com també les conferències de l'Ateneu Enciclopèdic i els llargs anys de discussions a les taules del Cafè, on diàriament feia pràctiques d'oratória, a voltes aixecant tant la veu, que àdhuc cridava l'atenció dels parroquians de les altres taules que solament s'ocupaven de fer el dominó.

Emili Salut (Extret del llibre **Vivers de Revolucionaris. Apunts històrics del Districte Cinquè**, Editorial Catalònia, Barcelona, 1938.)

BIBLIOGRAFIA BÀSICA DE SALVADOR SEGUÍ

ESCRITS DE SALVADOR SEGUÍ

Salvador Seguí/Angel Pestaña: "El terrorismo en Barcelona". Pequeña Biblioteca Calamus Scriptorius. Barcelona/Palma de Mallorca. 1978
Salvador Seguí/Angel Pestaña i altres: "Narraciones anarco-sindicalistas de los años veinte". Barcelona. 1978 (reedició)
Salvador Seguí: "Escuela de Rebeldía". Sucesores de Rivadeneyra. Colección "La Novela de hoy". Madrid. 1923

BIBLIOGRAFIA

AA.VV.: "Salvador Seguí. Su vida, su obra". Ediciones Solidaridad Obrera. Colección "Cuadernos Populares", nº2. Paris. 1960
Anònim: "Salvador Seguí (Noi del Sucre). Su vida, su obra, su muerte". Barcelona 1923
José Peirats: "Figuras del Movimiento Libertario Español". Ediciones Picazo. Barcelona. 1977, pàgs. 208-216
Emili Salut: "Vivers de revolucionaris. Apunts Històrics del Districte Cinquè". Llibreria

Catalònia. 1923

José Viadiu: "Salvador Seguí. Noy del sucre". Cuadernos de cultura. Valencia. 1930
Josep Ma Huertas Claveria: "Salvador Seguí. El noi del sucre (materiales para una biografía)". Laia. Barcelona. 1976
Manuel Cruells: "Salvador Seguí. El Noi del Sucre". Ariel. Barcelona. 1974
Antonio Elorza (editor): "Artículos madrileños de Salvador Seguí". Cuadernos para el Diálogo. Madrid. 1976
Ricardo Sanz: "Figuras de la revolución española". Ediciones Petronio. Barcelona. 1978, pàgs. 189-228
Joaquim Ferrer: "Perfil d'un sindicalista". Pòrtic. Barcelona. 1974
Pere Foix: "Apòstols i mercaders". Nova Terra. Barcelona. 1976
Isidre Molas: "Antologia de Salvador Seguí". Edicions 62. Barcelona. 1975

Salvador Seguí "El Noi del Sucre" (1887-1923)

Salvador Seguí Rubinat, conegut popularment pel sobrenom de "El Noi del Sucre", va morir assassinat pels pistolers del Sindicat Lliure, a sou de la patronal, el dia 10 de març de 1923, en la cruïlla del carrer Sant Rafael i de la Cadena, del barri del Raval de Barcelona. Juntament a Seguí queia -també- a causa de les bales criminals, Francesc Comas "Peronas". A la seva mort l'AEP va organitzar una important campanya contra el terrorisme a la que es van adherir la majoria d'entitats obreres i associacions culturals de Catalunya. Enguany amb motiu del 75è aniversari d'aquells tràgics fets, l'Ateneu Enciclopèdic l'ha commemorat amb diverses conferències per tal de recuperar la memòria i treure-la de l'oblit i fer-la arribar als més joves.

Salvador Seguí havia nascut a Lleida l'any 1887, fill d'una família humil, es traslladà amb la seva família a Barcelona quan tenia quatre anys, instal·lant-se en un pis del districte cinquè, molt a prop d'on anys després seria assassinat. Anà a una escola de la plaça de Sant Agustí fins els deu anys i a continuació es va posar a treballar d'aprenent en diversos oficis, en una drogueria, de forner amb el seu pare i de pintor de parets. Seguí entraria en contacte amb la injustícia social dominant, introduint-se aviat en les idees anarquistes d'emancipació humana. Des de

molt jove freqüentaria biblioteques i ateneus, fent-se socis d'entitats com la Biblioteca Arús, l'Ateneu Enciclopèdic Popular i l'Ateneu Sindicalista. Esdevingué no solament un gran llegidor sinó també un gran tertulià. Aviat participaria en mítings, conferències i en la premsa obrera defensant les lluites socials contra l'explotació del Capital.

Seguí treballava de pintor de parets i el seu ideal anarquista el va portar a afiliar-se a la Societat de Pintor i posteriorment prendria part en tot el procés de constitució de la Confederació Nacional del Treball, en poc temps, seria un dels pilars en l'organització del Sindicat de la Construcció. Per la seva activitat sindical i lluitadora a favor dels treballadors va ser detingut i empresonat diverses vegades.

L'any 1916 com a Secretari del Comitè Regional de Catalunya va signar el Pacte CNT-UGT i un any més tard participaria activament en la vaga general a conseqüència de la qual es va haver d'exiliar una temporada curta a París.

L'any 1918 va tornar a ser elegit Secretari del Comitè Regional en el Congrés de Sants. Seguí va ser un dels grans defensors del Sindicat Únic o d'Indústria, el qual a partir d'aquest Congrés es va convertir en l'arma organitzativa de la Confederació. Seguí realitzaria diverses gires arreu d'Espanya amb la intenció de promoure el Sindicat Únic i de reorganitzar la CNT, debilitada a causa de la repressió que seguí a la vaga general de 1917. En el Congrés celebrat un any després a Madrid, tota l'organització confederal ratificà el nou organigrama operatiu.

L'any 1919 -que seria crucial per l'anarcosindicalisme- Salvador Seguí -conjuntament amb Àngel Pestaña, Simó Piera, Saturnino Meca- va formar part del Comitè de Vaga que negocià amb la Patronal catalana la dura vaga de la Canadenca. Aquesta vaga que -malgrat el gran sacrifici- fou un gran triomf per la classe treballadora, aconseguint, poc després, l'aprovació per decret llei de la jornada de les vuit hores a l'Estat espanyol.

Però la intransigència de la patronal catalana, recolzada en elements polític-militars, com els cèlebres Martínez Anido i Arlegui, van fer que el terrorisme, els atemptats personals i la llei de fugues esdevinguessin un instrument "normal" de la lluita de classes. Salvador Seguí, partidari de les accions sindicals i oposat radicalment a la lluita entre bandes rivals, seria un dels pitjors enemics d'aquesta burgesia, perquè impedia amb la seva postura la radicalització cega de la

lluita de classes.

L'any 1922 el Noi del Sucre va participar en la Conferència de Saragossa on la CNT va refusar la III Internacional, propiciada pels partidaris de la revolució soviètica, encapçalada per Andreu Nin, Joaquim Maurín i altres que havien ocupat des de 1919 la Secretaria del Comitè Nacional, retornant als principis internacionalistes de l'AIT reconstituïda aquell mateix any.

En aquests anys, coneguts històricament com

del pistolerisme, foren molts més els obrers i sindicalistes que foren abatuts pels trets dels pistolers al servei de la Patronal. Entre els centenars de caiguts cal citar a Francesc Layret (polític republicà i advocat dels treballadors), Evelio Boal (Secretari de la CNT) i Salvador Seguí. A la mort d'aquest darrer, l'AEP no solament continuà la campanya contra el terrorisme sinó que obrí -també- una subscripció pública a favor de la seva dona i el seu fill.

S'ha especulat molt sobre cap on hagués tirat Seguí en cas de viure, tothom l'ha dut cap a casa seva: catalanistes, republicans, socialistes, comunistes... Però, deixant a part la ciència ficció, la realitat és que mentre va viure, "El noi del sucre" no es va apartar mai de les idees, ni de la pràctica anarcosindicalista.

Ferran Aisa

CONFERENCIA DE FEDERICO GARCÍA LORCA EN EL ATENEO ENCICLOPÉDICO POPULAR DE BARCELONA, EL 6 DE OCTUBRE DE 1935 (1)

Señoras y señores: Aceptando con mucho gusto la invitación del Ateneo Enciclopédico Popular de Barcelona, voy a leer para sus socios una selección de poemas de mi modesta obra poética, con toda la buena fe y la intención pura de que soy capaz y con el ansia que tiene todo verdadero artista de que lleguen a vuestro espíritu y se establezca la comunicación de amor con otros en esa maravillosa cadena de solidaridad espiritual a que tiende toda obra de arte y que es fin único de palabra, pincel, piedra y pluma.

Estamos aquí reunidos, y como yo no tengo la técnica ni el paisaje del actor y veo este gran teatro lleno de un gran público distinto y expectante, tengo cierto miedo a que mis poemas, o bien por íntimos o bien por oscuros, o bien por demasiado escuetos, sin esa hojarasca musical que entra por la oreja sin llegar al tuétano del sentimiento, puedan quedar ateridos bajo esta bóveda, temblando como esos gatos sucios que los niños matan a pedradas en los arrabales de las poblaciones. Yo nunca he leído mis versos delante de tantos espectadores, no porque no sea capaz, puesto que lo voy a hacer ahora, sino porque es indudable que la poesía requiere cuatro paredes blancas, unos pocos amigos ligados por una armonía de amistad y un dulce silencio donde gima o cante la voz del poeta.

Mi amor a los demás, mi profundo cariño y compenetración con el pueblo, como me ha llevado a escribir teatro para llegar a todos y confundirme con todos, me trae esta tibia mañana de Barcelona a leer ante gran público lo que yo considero más entrañable de mi persona.

Por eso ruego a todos que por un momento nos sintamos amigos íntimos todos, que olvidemos las proporciones de la sala, las curvas de terciopelo que orlan palcos y platea y nos hagamos la ilusión de que estamos en una pequeña sala donde un poeta, con toda

modestia y sencillez, va a daros sin desplantes ni orgullo, lo mejor, lo más hondo que tiene. Un recital de poemas es un espectáculo con todas las bellezas y agravantes del espectáculo, todos los días los escucháis y algunas veces muy bien; una lectura de versos por el propio poeta es un acto íntimo, sin relieve, donde el poeta se desnuda y deja libre su propia voz.

Ante un gran público tengo siempre recelo de leer versos porque la poesía es todo lo contrario a la oratoria. En la oratoria, el orador estira una idea ya conocida del público y le va dando vueltas y más vueltas, en juego simple que la multitud acoge con entusiasmo; es como una larga bandera que el orador hace jugar con el viento, cambiando pliegues pero sin alterar líneas; en la poesía se ha de estar alerta para cazar imágenes y sentimientos que saltan pulverizados como agua de tormenta y en todas direcciones como una bandada de pájaros espantados por el tiro del cazador.

Precisamente por eso yo no hablo, sino que leo lo que escribo, y no improviso para no tener ni un solo momento de divagación. Por eso yo recuerdo con ternura a aquel hombre maravilloso, a aquel gran maestro del pueblo don Benito Pérez Galdós, a quien yo vi de niño en los mítines sacar unas cuartillas y leerlas, teniendo como tenía la voz más verdadera, lo más nítido, lo exacto al lado de la engoladura y de las otras voces llenas de bigotes y manos con sortijas que derramaban los oradores en la balumba ruidosa del mitin.

Sean mi pudor, mi sinceridad y vuestra buena fe los tres elementos que forman el aire íntimo y claro donde se pierdan los poemas y ojalá sirvan para elevar y afirmar el ánimo de los que me oyen.

Federico García Lorca

(1) El Recital de F. García Lorca i Margarida Xirgu en el A.E.P.

Amb motiu del primer aniversari de la Revolució d'Astúries, l'Ateneu Enciclopèdic Popular, com cloenda dels actes, va convocar als ateneus obrers de Barcelona a un acte d'homenatge a Federico García Lorca que es trobava aquells dies a la ciutat amb motiu de l'estrena per la companyia de Margarida Xirgu de la seva obra Yerma. En el mateix teatre Barcelona, on es representava l'obra, tingué lloc el diumenge dia 6 d'octubre de 1935, aquest acte que fou multitudinari i tan la Xirgu com el poeta recitaren diversos poemes. En acabar el recital poètic, el president de l'AEP Victor Colomer entregà a García Lorca el títol de Soci d'Honor de l'entitat.

El agua de la libertad

Los habitantes del Sáhara Occidental y Río de Oro son conocidos también por el nombre de los Hijos de la Nube. Así se les llamaba con admiración por la fuerza de su voluntad, al ser en el origen pastores nómadas capaces de seguir con infinita paciencia las escasas nubes hasta el momento de la lluvia y proveerse así de agua para la subsistencia. Con esa voluntad, con esa capacidad de resistencia, los saharauis hicieron un hogar bienquerido de las tierras áridas que se extienden de la veramar atlántica hacia el interior desértico.

La benéfica nube, el agua de la vida que ahora buscan los saharauis es la de la libertad y vivir en paz en las tierras de las que fueron desposeídos. El derecho a gobernarse por sí mismos y en su propio país.

El hogar histórico de los saharauis, laboriosamente construido en la adversidad, como isla de verdor humana y hospitalario, fue usurpado por la fuerza de las armas y de la conquista. Durante más de un siglo, desde el XIX, el Sahara Occidental fue colonia española, incluso fue considerada una provincia más del Estado español. Por mandato de las Naciones Unidas, se iniciaron en los años 70 los trámites para su descolonización. La lógica de este proceso debería conducir a la constitución de la libre nación de los saharauis. Pero en el 1975, en un lamentable episodio histórico, España abandonó precipitadamente el territorio y el ejército de Marruecos ocupó el Sahara occidental. Todo sucedió contra las más elementales leyes del derecho internacional y sin que el pueblo saharauí pudiese opinar nada sobre su futuro. El histórico hogar pasó a ser tratado como un gigantesco presidio.

Lo que ocurrió en el Sahara Occidental forma ya parte de la historia universal de la infamia. Pero esta triste historia tiene otra cara. La de la dignidad saharauí. La fuerza de las armas ocupó el territorio pero no los corazones ni las inteligencias. En medio de la indefensión y de la impotencia, muchas familias saharauis huyeron en éxodo por el desierto y levantaron un hogar provisional en un lugar inhóspito, el pedregal de Tindouf.

Hoy nos parece un milagro. Pero si estamos hablando de la posibilidad de paz, con justicia y libertad, en esa parte del mundo es, sobre todo, gracias a la voluntad legendaria de los "hijos de la nube". Toda ayuda a los saharauis es poca.

Porque con su ejemplo son ellos los que nos ayudan. Nos devuelven el sentido de las palabras. La fuerza de la sed. El valor del agua.

Manuel Rivas

Reflexiones entorno a la relación entre arte y anarquía

El fenómeno artístico, lejos de ser un fenómeno pacificador, es siempre fruto de una profunda inquietud, de una necesidad de acción a través de la exteriorización, de la sensación de insatisfacción respecto a algo, de la necesidad de transformación y creación. La obra de arte es desconcertante y al contemplarla produce una sensación de inseguridad general. Tanto para el espectador como para el propio artista, el arte exige un esfuerzo intelectual y se trata de una ocupación laboriosa e incómoda. No sin razón Wind dice al respecto: "Si el más alto deseo de un hombre es vivir una vida tranquila y ordenada, el mejor consejo que se le puede dar es que aleje el arte de su casa".

El arte entendido como fruto de la inspiración y la imaginación se relaciona directamente con el pensamiento y la acción anarquista, y éste es un problema que ha preocupado a teóricos y artistas de todas las épocas. El primer importante pensador que trata el tema es Platón, quien nos advierte que el arte tiene la facultad de intensificar las emociones y tiende a aumentar los estados de anormalidad. La creación artística es una actividad peligrosa porque el hombre tiene la capacidad de transformar en virtud de las cosas que imagina. Según él, sólo mediante "la educación y la instrucción adecuadas pueden los hombres llegar a ser medidos y a percibir fácilmente todas las cosas". Por este poder de transfor-

mación que tiene la imaginación en el arte es por lo que relacionamos directamente éste con la anarquía. Goethe y Baudelaire nos advierten del peligro de los excesos en el ámbito de la imaginación que, según ellos, *"tiende irresistiblemente al absurdo"*. Es a través de la imitación de los otros y del entorno que llegamos a ser lo que somos y podemos recrear lo que seremos. Según esta premisa, el gran artista es aquel cuya ficción creada tiende a echar raíces en la realidad, como verdadero hilo conductor de la transformación social. Burckhardt, en el primer capítulo de *La cultura del Renacimiento* titulado "El Estado como Obra de Arte", relaciona directamente el arte con la anarquía, describiendo a ésta última como la lucha, la violenta erupción de las pasiones humanas que azotan las ciudades.

Platón y Goethe nos enseñaron que la fascinación del arte es inseparable de sus peligros, pero suponen que la difusión amplia del arte sólo puede tener efectos buenos y civilizadores. Baudelaire y Burckhardt nos demuestran que ésto es un falso optimismo: para el primero, la pura fantasía produce "arte por el arte", un arte altivo que no está al servicio de nada ni de nadie y que plantea todos los problemas desde dentro; al segundo le bastan unas cuantas pruebas de la historia para demostrar esta idea. Finalmente, Hegel nos confirma que cuando el arte pierde su carácter transformador e innovador, puede seguir siendo un arte de primera calidad e incluso un arte popular, pero sus efectos sobre nuestra existencia se desvanecerán, y pone el siguiente ejemplo: *"por espléndidas que puedan parecernos las efigies de los dioses griegos, y por mucha perfección que hallemos en las imágenes de Dios Padre, de Cristo y de la Virgen María, de nada sirve; ya no caemos de rodillas"*. Por la desmitificación del arte, éste ha perdido el impacto directo sobre nuestra existencia convirtiéndose en una mera superficialidad.

Hegel explica que la absoluta libertad del arte, por la que éste puede vincularse libremente a cualquier substancia que elija a fin de ejercer sobre ella la imaginación, ha hecho del nuevo artista una "tabula rasa", infinitamente susceptible a formas nuevas porque ninguna forma puede considerarse definitiva, se halla en un estado de perpetua autotransformación, lo que Hegel llama una "infinita plasticidad". Por muy variado que pueda llegar a ser el arte, se mantendrá ya siempre desligado de la realidad porque -tal como dice Hegel- *"se ha realizado*

totalmente y ha llegado a ser ya todo lo que tenía que ser". Para Hegel, cuando el arte se hace puro deja de ser serio, y en eso consiste su esplendor definitivo.

Hoy el arte se ha abierto a las posibilidades de la imaginación y esto es un factor muy positivo en cuanto a potencialidad creadora, pero nos encontramos también con un problema importante: el arte nos rodea por todas partes y aparece, prácticamente en todos los medios a nuestro alcance, lo sentimos muy próximo pero de forma directa nos afecta muy ligeramente y es por este motivo que nos hemos convertido en consumidores de gran cantidad de producciones artísticas, de manera que la obra queda vaciada de su sentido revolucionario original. El arte es ahora bien recibido porque ha perdido, en gran medida, su incentivo. La impresión se desvanece cuando se hace familiar y artistas de las corrientes más diversas, como Arp, Picasso, Rouault, Klee o Brecht, se esfuerzan en el intento de volver a despertar nuestros sentidos a través de la cruel conmoción que deberíamos sentir al enfrentarnos con lo patentemente absurdo o repulsivo empleando efectos de color estridentes, formas monstruosas, o la técnica de la alienación. Pero, muy a pesar suyo, todo acaba pareciéndole familiar a los sentidos y, por muy vivo que parezca estar un arte, inevitablemente siempre entra en la cadena de la historia. La verdadera grandeza del arte y de los artistas se revela por su capacidad de romper con los hábitos de percepción y descubrir nuevos mundos de sensibilidad. Así, Kandinsky dice que *"es más fácil pintar la naturaleza que combatirla"*; mientras Schoenberg aporta la *"emancipación de la disonancia"* en música y Rimbaud comenta respecto a la escritura que *"el poeta llega a su propio y verdadero ser por un sistemático desbarajuste de todos los sentidos"*.

El arte es una experiencia fundamental y es fundamental en todos los sentidos. Tenemos que experimentarlo directamente o no experimentarlo de ninguna manera, ésta es la conclusión a la que han llegado teóricos como Wölfflin, Croce o Roger Fry. Lo mismo que Le Corbusier consideraba una casa como una *machine à vivre* así también, para su disfrute, el arte debe ser considerado como una *machine à sentir*. Es partiendo de esta idea fundamental que el arte, como materia viva, queda vinculado irremisiblemente a los extractos del anarquismo.

Sonya Torres Planells

Erwin Piscator a Catalunya

Crònica de la seua visita (2a part)

El divendres 11 de desembre, organitzat pel Comitè Econòmic del Teatre del Sindicat Únic d'Espectacles Públics (CNT) i el Comissariat de Propaganda de la Generalitat, tingué lloc un festival a honor d'Erwin Piscator. El director alemany, acompanyat a la llotja per Antonov Ovseenko i altres personalitats governatives, polítiques i sindicals, presencià una bigarrada i nodrida demostració folkloricoespectacular presentada per "Amichatis" i amanida per la *Demon's Jazz*. En la primera part: rondalles de cantants i dansaires aragonesos; un quadre flamenc integrat per les primeres figures (Lola Cabello, etc.); un cor femení que interpretà el pasodoble d'*El pobre Balbuena*; un cor masculí, amb Marcos Redondo al capdavant, cantà *Bohemios* i *Amor y Libertad*, d'Amadeu Vives... En la segona part: Hipòlit Lázaro, Maria Espinalt i Emili Vendrell cantaren peces de concert; Maria Teresa Planas interpretà la pantomima de *Las Golondrinas*; Marcos Redondo, el cos de ball del Novetats, l'Esbart de Dansaires i la cobla Pep Martí oferiren danses catalanes i la sardana *La Santa Espina*; Enric Borràs —és clar!— interpretà el monòleg *El mestre Oleguer*, de Guimerà; Alexandre Nolla declamà un poema d'*Els defensors de la terra*; Eugènia Zuffoli recità un poema de Manuel Machado i un altre de Martínez Sierra; i, finalment, el cor de la "Violeta de Claver" interpretà diverses composicions amb la col·laboració del tenor Emili Vendrell, entre les quals destacaren *Els Segadors* i *La Internacional*. Abans d'acabar la festa, Piscator adreçà la paraula al públic que omplia el teatre per fer constar la simpatia pròrepublikana dels artistes internacionals.¹ Certament, una nit "inoblidable" per al creador del *teatre polític*, el qual no podia fer altra cosa, de ben segur, que somriure davant d'un espectacle tan radicalment distanciat dels seus pressupòsits teòrics i de la seua pràctica escènica ("Piscator somreia. Piscator dissimulava. Piscator pensava: 'Vet aquí una gran ciutat amb ànima d'aldea. Un poble, un poble europeu on l'art escènic no ha estat encara intervingut pels artistes. Una magnífica troballa.'").²

L'endemà, el dissabte 12 de desembre al vespre, Piscator visità l'Ateneu Enciclopèdic Popular i, davant dels socis de l'entitat, contestà les preguntes que li feren, entre altres, Joan Vallespinós i Simó Armengol. Segons els comentaris de *Treball*, "Piscator explicà les vicissituds de tot teatre capitalista, pobre d'idees, i

la riquesa de l'art futur del proletariat. Sostingué que el teatre polític no era, en realitat, per crear, puix que tot teatre és i serà sempre polític, mentre hom no arribi a estructurar una societat sense classes. Insistí sobre la necessitat d'organitzar, no sols el teatre i els actors, sinó abans que tot, el mateix públic; només un públic organitzat pot imprimir una orientació veritablement revolucionària al teatre. El teatre és el públic, afirmà". Piscator es referí, en particular, al teatre rus i a les possibilitats materials que oferia el teatre socialista (com, per exemple, la preparació d'una obra durant diversos anys per estrenar-la una sola vegada); proposà de socialitzar el país segons el model soviètic; i, finalment, considerà que el teatre professional i amateur havien de marxar plegats, complementant-se mútuament.³

El diumenge 13 de desembre, al migdia, el realitzador alemany pronuncià la famosa conferència al Teatre Barcelona, en la qual, sota el títol significatiu d'"Una mobilització total de l'art", esgrimí els plantejaments teòricocrítics més decisius.⁴ Piscator hi afirmà que "el teatre sempre ha estat polític", tal com evidenciava la prohibició dels autors clàssics (Schiller, Goethe, Lessing) que havia promogut el nazisme o la decadència del teatre alemany després de l'emigració d'autors com Thomas i Enric Mann, Arnold Zweig o Bertolt Brecht —a més de realitzadors i intèrprets de prestigi— i, per contra, l'efervescència teatral soviètica amb Meyerhold i Stanislavski al capdavant. El règim socialista podia constituir, doncs, "l'alliberament del teatre", mentre que el capitalista no podia mantenir-lo amb dignitat. Considerà que el teatre coetani tenia altres finalitats que distreure la gent o presentar la bellesa pura: la seua missió era "defensar la cultura". En les circumstàncies que vivia Catalunya, a diferència de Londres o París, la defensa de la cultura esdevenia "una realitat", ja que es realitzava amb les armes a la mà i, des d'un posicionament d'esquerres i republicà, en contra del culte a la destrucció practicat pel feixisme. Proposà, en conseqüència, una general mobilització de totes les arts i, en especial, de la teatral; no perquè esdevingués "un vil mitjà propagandístic", sinó perquè, amb els seus propis mitjans, es posés "al servei dels ideals més alts de la revolució". Plantejà, en concret, la creació de teatres per al front a fi d'esplaiar i reanimar els combatents i, alhora, la dedicació del teatre de la rereguarda a la missió de "mantenir ben alta la moral de la població, convèncer els que vacil·len i mobilitzar

àdhuc aquells que voldrien deixar que els altres combatin per a ells".

A més a més, Piscator es queixà que a Barcelona no s'hagués comprès l'alta missió de l'art teatral i animà a la creació d'"un teatre completament nou" que, com el teatre clàssic espanyol, però d'acord amb la nova concepció del *teatre polític*, arribés a estendre's per tot el món. Calia, per això, que actors i públic ("sense públic no hi ha espectacle; sense masses, el teatre es mor") col·laboressin per fer-ho realitat. La reorganització dels actors —des del punt de vista sindical i artístic— i del públic —que havia d'intervenir en la confecció dels programes— donaria com a resultat autors teatrals nous que sabrien "plasmear la realitat històrica del moment en obres adequades". De les representacions que havia vist a Barcelona, al marge de destacar la companyia d'*Ombres del Port*, elogià la grandiositat del *Danton* —sobretot del tercer acte—, per bé que en criticà el fet que no s'hagués deixat influir per la realitat candent. Expressà, no obstant això, la seua perplexitat pel comportament del públic, que no havia omplert el Teatre Olímpia i que, en canvi, anava a veure *Lenin* a l'Apolo, una obra que, a parer seu, era deficient "per una falsa intriga amorosa", i suggerí que, si els locals s'omplien sobretot els dissabtes i els diumenges, aquests dies tots els teatres fessin obres "de caràcter seriós" i, per contra, els altres dies dolents per a la taquilla posessin en cartell "els espectacles lleugers, com revistes i vodevils" que atreïen més el públic. I, per acabar, encoratjà la creació d'aquest teatre nou, nascut de la fornalla de la guerra, que fos un revulsiu per a la victòria.⁵

En una altra entrevista posterior, publicada a *Última Hora* el 16 de desembre, Piscator exposà amb més contundència el seu desencís. Tot i que advertia que l'art sempre anava amb retard respecte als esdeveniments i, per tant, era difícil que la lluita i la grandiositat dels fets coetanis trobés una adequada representació artística, creia que havia de ser "un ideal a perseguir". Lamentà, però, que els artistes no fossin conscients del seu deure històric i no donessin importància suficient al *rol* "que l'art i d'una manera especial el teatre pot exercir". En el moment revolucionari, l'art teatral havia, per damunt de tot, "de fer ben palpable la necessitat de vèncer, i hi ha molts camins per obtenir aquest resultat, ja posant de relleu les conseqüències d'una victòria feixista, ja demostrant el desenrotllament dialèctic de les coses". S'estranyà per la poca importància que s'havia donat al teatre com a "arma de propaganda", havent esguard que, "fins i tot les revistes del Paral·lel, malgrat contradir la moral revolucionària, podien utilitzar-se per fer comprendre al públic el moment actual, la veritable obligació de lluitar". I, en contra de l'argument que calia donar feina als artistes, afirmà resolutament que s'havia de fer "d'una altra manera", en virtut d'una "moral revolucionària" a

la qual el teatre havia de cenyir-se. Es condolgué que el públic català, a diferència del rus o del parisenc, no assistís a les obres d'autèntic valor artístic, com el *Danton* ("¿Es possible que el públic teatral de Catalunya tingui tan poca cultura que prefereixi les revistes de dones nues a una obra revolucionària?"). I àdhuc criticà que, en el muntatge de l'obra de Romain Rolland, no s'hagués dut a terme una *actualització* que tingués en compte la realitat del moment. De tota manera, en la revolució coetània, el *teatre polític* esdevenia del tot necessari.⁶

Durant la seua visita a Catalunya, sembla que Piscator es proposà d'escenificar *Terra baixa*, d'Àngel Guimerà i de realitzar un muntatge monumental del *Parsifal*, en el marc paisatgístic de Montserrat; així mateix, d'altra banda, s'oferí a cooperar en el pla que projectava la Comissaria d'Espectacles de Catalunya —que havia previst la presentació de *Terra baixa* i d'un festival folklòric a París, en l'Exposició Internacional de maig de 1937.⁷ També s'especulà amb la possibilitat que assessorés la companyia que havia d'estrenar *Espartaco*, de Marcel Ollivier, una obra "*francamente revolucionaria y libertaria*" que el Comitè Econòmic del Teatre (CNT) tenia prevista per a l'Olímpia i que finalment no es dugué a terme.⁸ Tots aquests projectes s'estruncaren amb el retorn de Piscator a París —probablement ja a mitjans o, a tot estirar, a finals de desembre—, tot i que hom esperava amb candeletes, però en va, la seua propera tornada a Catalunya... La repercussió de la seua estada tindria una influència considerable —tot i que molt determinada— en el futur desenvolupament de l'escena catalana en temps de guerra i revolució. Les lliçons d'urgència del *regisseur* alemany foren, en efecte, un autèntic revulsiu ideològic particularment per un sector de la intel·lectualitat catalana vinculada al món del teatre i afí a les plataformes del PSUC.⁹

Francesc Foguet i Boreu
Barcelona, estiu de 1997

1 Vegeu "Anit al Tivoli se celebrà un brillant espectacle a honor d'Erwin Piscator", *La Rambla*, 12-XII-1936, p.2; "Festival a honor d'Erwin Piscator", *La Veu de Catalunya*, 13-XII-1936, p.10; i "El festival a honor d'Erwin Piscator", *La Publicitat*, 13-XII-1936, p.2.

2 PIP, "Parleries", *Moments*, núm.2 (31-XII-1936), p.18.

3 Vegeu "Erwin Piscator a l'Ateneu Enciclopèdic Popular", *Treball*, 16-XII-1936, p.11.

4 Amichatis presentà l'escriptor amb unes paraules de salutació, en què remarcà els trets principals de la seua trajectòria i la intenció de la seua visita (l'exposició d'unes orientacions per a la creació a Barcelona d'un teatre revolucionari). Piscator pronuncià la seua conferència en llengua alemanya i Ferenc Oliver-Brachfeld la traduí al català paràgraf per paràgraf.

5 Vegeu "Erwin Piscator donà una interessant conferència sobre el tema 'una mobilització total de l'Art'", *La Rambla*, 14-XII-1936, p.5; "Piscator advoca per la vinguda d'autors nous que sàpiguen plasmar la realitat històrica. Una conferència

sobre la finalitat del teatre", *Última Hora*, 14-XII-1936, p.6; "Interessant conferència d'Erwin Piscator", *La Vanguardia*, 15-XII-1936, p.4; F. F. Soria, "Erwin Piscator tracta, en una admirable conferència, de 'Una mobilització total de l'Art'. El teatre, avui, té la missió de defensar la cultura", *Treball*, 16-XII-1936, p.7; i *Anuari de la Institució del Teatre Curs 1936-1937* (Barcelona: Institució del teatre, 1938), ps.193-194. Val a dir que la crònica que feu *La Publicitat* emfasitzà les consideracions que Piscator havia fet sobre els teatres barcelonins i recriminà que, en la conferència, hi haguessin absències significatives "que haurien après la manera de modificar la nostra vida teatral, miserable i exàmine", atès que Piscator havia plantejat alguns dels problemes que eren el cavall de batalla dels sectors que propugnaven una intensa renovació del teatre a Catalunya.

6 "El teatre d'avui no ha realitzat, encara, tot el que és possible fer...", *Última Hora*, 16-XII-1936, p.4

7 Vegeu J. Carner-Ribalta, "Un nou teatre en somni", *Estudis Escènics*, núm.23 (juny 1983), ps.7-18; *idem*, *De Balaguer a Nova York passat per Moscou i Prats de Molló. Memòries* (Paris: Edicions Catalanes, 1972), p.167; i Xavier Fàbregas, *Brecht i el teatre èpic a Catalunya*, *Serra d'Or*, núm. 210 (març de 1977), ps. 51-54.

8 Vegeu F. Oliver Brachfeld, "El traductor, sobre la obra *Espartaco*, de Marcel Ollivier", *Mi Revista*, núm. 5 (15-XII-1936), ps.14-15.

9 Vegeu, en aquest sentit, *Aproximació a la dramaturgia catalana en temps de guerra i revolució (1936-1939). A propòsit de "Mirador" i "Meridià"*. Treball de recerca dirigit pel Dr. Jaume Aulet (Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 1997), especialment les ps.42-45. L'arxiu de l'AEF té en dipòsit una còpia d'aquest estudi.

EL QUIJOTE DE BANAT

El 3 de enero de 1998 nos dejó, a sus 85 años, casi sin aviso Juan Giménez Arenas "El Quijote de Banat", cuando hacía pocos días nos acababa de ofrecer en verso, con pleno sentimiento, la hospitalidad de ese pequeño rincón del Pirineo francés, como a él, anteriormente Elise su "papillon blue" le ofreció la espléndida morada, después de la pesadilla de los campos de concentración que la España Republicana vivió en Port Vendrès, Argelès, Prats de Molló, Saint Cyprien, Gurs, Buzet, Colliure, Manthausen, etc.

De La Unión a Banat sin duda hay muchos senderos, el tiempo sin duda transcurría, pero éste no era handicap para sentirse viejo, puesto que para algunos no es necesario el tener años para ser viejo, y esto le ocurría a nuestra gran amigo Juan "El Quijote de Banat", que siempre a punto estaba para un nuevo proyecto.

El sabía muy bien que el Sur también existe, no en vano ese Sur había sido la "Niñita de sus ojos" ¡Oh! aquella Barcelona, tan vital y revolucionaria, siempre estaría en la retina de tantos Quijotes del ideal, esos hombres forjados en la nada y ahora enciclopedia activa.

Sin duda, el tiempo, que inexorablemente pasa, para bien y para... pero el camino recorrido deja raíces y semillas, y ahí están de un lado y otro de los Pirineos prestos a vivir nuevas sensaciones en busca de esa eterna libertad, ¡verdad! Godfred (nieto de Giménez). La pura rebeldía de los niños, para con los hombres, ¡aunque los vientos parece que soplen en otra dirección!

Pocos hemos leído el Quijote, pero conocemos de sus aventuras, y bien sabemos que el Quijote, es el gran soñador, presto siempre a enfrentarse a la injusticia y a los tiranos.

¡Por qué no, el de Banat! Como nos cantaría Serrat de un poema de León Felipe, aquello de

...
va cargado de amargura...
que allá encontró sepultura
su amoroso batallar...
va cargado de amargura...
que allá 'quedó su ventura'
en la playa de Barcino, frente al mar...

"Cuantas veces, Don Quijote, por esa
misma llanura,
en horas de desaliento así te miró
pasar...

y cuántas veces te grito: Hazme un
sitio en tu montura
y llévame a tu lugar;
hazme un sitio en tu montura,
que yo también voy cargado
de amargura
y no puedo batallar.

Ponme a la grupa contigo,
caballero del honor,
ponme a la grupa contigo
y llévame a ser contigo
pastor..."

En fin, Juan, tu ya sabes que en cualquier lugar de este universo y a cada instante nacerá un nuevo Quijote que de nuevo se enfrentará al mastodónico gigante y aunque vuelva a ser derrotado no cejará su empeño por la Libertad.

"abièntot" company -

Manuel Aisa i Pàmpols

QUIEN CALLA OTORGA

(*refrán popular*)
QUIEN CALLA...
OTORGA?

(*"terrible duda" que
me asalta*)

Mientras aquel señor del debate televisado, hacía gala de su facilidad de palabra, y yo estaba callando (que no otorgando), se me fue el pensamiento hacia otros derroteros. A veces pasa.

Y me encontré frente a una de esas frases populares que forman el patrimonio ético-subconsciente de nuestra cultura. Como tantas costumbres, tradiciones, expresiones, dogmas y tabúes, que usamos y vivimos constantemente, sin detenemos a pensar en su origen ni en su por qué.

¿Cómo se formó esta frase?

¿Quién se atrevió a decir por primera vez una cosa así?

¿Por qué tanta gente cree que así es? Parece lógico creer que quien calla, no dice nada, que quien otorga dice SI, y quien no otorga dice NO.

Y admitir que tanto el SI como el NO, pueden decirse o callarse.

Y admitir también, que el DECIR puede hacerse a gritos o sigilosamente. Y que el HECHO DE CALLAR es una acción tan responsable como pueda serlo el HECHO DE HABLAR.

Plaza de un pueblo. Un personaje poderoso rodeado de sus allegados, nobles, clérigos, militares, etc., habla, con más grandilocuencia que razón, ante un auditorio distraído y silencioso. (Sabían de antemano que iba a ser así, de lo contrario, no hubieran considerado oportuno organizar el acto). Los escasos aplausos y el poco entusiasmo, evidencian la falta de adhesión. Pero nuestro personaje no se inmuta. La aguda peripécia desarrollada por la ambición, le dicta la inspirada frase:

-*"Quien calla, otorga"*- dice sonriendo cínicamente entrando al palacio entre risas y reverencias.

Alguien muy inteligente captó estas palabras y las convirtió en dogma.

Con la impunidad que da el Poder, el Hablador eliminó de cuajo las razones del Silencioso. Se apropió del Silencio como si fuera tierra de nadie, llevándolo a su causa sin el menor esfuerzo, y el DERECHO A CALLAR fue manipulado de tal modo que quedó herido para siempre.

Y aún lo está. Herido, deformado, maltratado y escondido.

Ahora, el Poder es demócrata. ¡Respiramos tranquilos! Hay libertad de expresión. Podemos afiliarnos al partido que mejor coincida con

nuestros ideales, siempre, claro está, que no atente contra los altos valores democráticos. Todos los ciudadanos tenemos derecho a elegir a nuestro gobierno, (habla pueblo habla) a votar en blanco, o incluso ¡a no votar!.

Al Poder le da lo mismo lo que hagamos, con tal que seamos ciudadanos.

Enormes masas de individuos cada vez más silenciosos, más otorgantes.

Capaces de montarse la vida por su cuenta, cubiertas sus necesidades básicas, que no culpen a la Administración de sus deficiencias, ni reclamen demasiado sus derechos, ni se indignen ante las injusticias.

Satisfechos de ser buenos ciudadanos, miembros anónimos de una sociedad cada vez más definida y homogénea.

Ya he perdido el hilo del debate, y no me he enterado de lo que ha dicho el señor del hablar agradable. Lo malo es que quedará convencido de que me ha convencido. Como no le he contradecido en nada...

Montserrat Jurnet Tusquets
Gener 1998

Ramón Acín una estética anarquista de vanguardia

Recientemente en la sala de actos del Ateneu Barcelonès pudimos asistir a la presentación del libro "Ramón Acín una estética anarquista de vanguardia 1888-1936" escrito por Sonya Torres Planells y editado por la editorial Virus de Barcelona.

El acto, muy concurrido, fue asistido desde la mesa por el compañero Jesús Olano y las intervenciones de Antonia Fontanillas (quien también nos recordó a otro gran artista libertario como Lamolla) así como la hija de Acín, Katy Acín, la lectura de unos poemas de Francisco Carrasquer prestando en esta ocasión la voz el poeta Adolf Castañes del Grupo Poético León Felipe y, por supuesto, con la intervención de la autora de la tesis Sonya Torres, para terminar con un grupo musical que nos deleitó con un par de canciones libertarias.

En fin, con la publicación de este nuevo libro nos encontramos con la recuperación de un personaje tremendamente convulsivo y consecuente con las ideas de su tiempo, al que sólo pudo frenar la sinrazón del fascismo

M.A.P.

RACÓ BIBLIOGRÀFIC

Llibres

Abad Caballero, J: Evangelio del anarquismo. Versículo 1º La anarquía es la única verdad. editado en Madrid, 1932, 32pág.

Ajuntament de Barcelona: Escoles a l'aire lliure del Parc de Montjuic. desembre 1921, 67pág

Ajuntament de Barcelona: Dibuix Infantil. Amb un estudi psicològic, interpretatiu del'expressió gràfica per A. Gelabert. Ed. Grup Escolar c/Casp. Barcelona. 1936, 23 pág.

Amigos de Durruti: Hacia una nueva revolución. Ed. AEP/ Etcetera, Barcelona, 1997, 48 pág.

Arana, Albert: El problema español. Ed. Otras Voces, Madrid, 1997, 157 pág. (donació autor).

Arana, José Ramón: Can Girona. Por el desván de los recuerdos. Ed. Aloborak, Madrid, 1972, 165 pág.

Arbe y Bandrés, Daniel: Manual de los deberes del hombre en su vida social y política. Ed. J. Gilí, Barcelona, 1904, 240 pág., (donació F. Aisa).

Archet, Marlène: Le theatre a Toulouse dans les milieux de l'emigration espagnole, 1945-début des années 60). Mémoire soutenu devant l'Université de Toulouse. 124 folios, 1985.

Ateneu Enciclopèdic Popular. Secció de Literatura i Belles Arts: Homenatge a En Josep Ferran i Torras. Gener de 1925, Impr. A. López Llauràs, Barcelona, 29 pág. (donació de Josep Maria Ainaud de Lasarte)

Ateneu Ordalenc: Estatuts, 1984, 20 pág. (Donació Ateneu Ordalenc)

Barriobero y Herrán, E: Retrato de los jesuitas. Hechos al natural por los más sabios y los más ilustres hombres católicos de la iglesia y del estado. Ed. Mundo Latino, Madrid 1931 (Vol. 2º), 211 pág. (Donació M. Aisa).

Bejarano, Benigno: Conspiradores, Ed. Juvenal, Barcelona, 1933, 28pág. Ejemplar firmado por el autor.

Blanco, Antonio: ¿Democracia o acracia? Ed. Estudios, Barcelona, 1995, 176pág. (Donació editorial).

Borges Blanques, Ramón de les: La sol.lució [sic] Cambó. Editat a Barcelona 1946, 63 pág.

Bosch i Datzira, Amalia: Els Ateneus de Catalunya. Ed. Federació d'Ateneus 1991, 199pág. (donació Federació d'Ateneus de Catalunya.)

Bossu, Jean: Michel Bakounine. Ed. L'idée Libre s/f. (años 50?) , 153 pág.

Brey, Gerard: Économie et mouvement syndical en Galicie (1840-1911) Thèse doctorat 1989, -3 Vol.- Folio. 1100 pág. (Donació autor).

CNT, Fàbril y Tèxtil: Pacto colectivo celebrado ante los representantes del Sind. Fàbril y Tèxtil. y los asociados de Fabricantes de Hilados y tejidos... Diciembre de 1932, 16 pág.

Caballo, Valentin (Alcalde de Barcelona): Prohibición de calderas de vapor en la industria textil. Barcelona 14 diciembre de 1863, 8 pág.

Cabestrero, T: Ministros de Dios Ministros del pueblo Testimonio de tres sacerdotes en el gobierno revolucionario de Nicaragua. Ed. Ministerio Cultura Nicaragua, 1986, 165 pág. (Donació J. Mª Bofill).

Cañadas, Francisco: El sindicalismo. Ed. Publicaciones Mundial, Barcelona, 1936, 127pág.

Capitania General de la 4ª Región y cuerpo de ejército de Urgel: Orden particular para el despliegue de Servicios, motivado por la instrucción para garantizar la seguridad de la frontera. Barcelona 5 de abril 1946, 8 folios - mecanografiados- (hay varias más)

Carsi, Alberto: La riqueza minera de Cataluña. Ed. Maucci, Barcelona, s/f. (años 30?), 143pág.

Casino Principal de Lèrida: Reglamento. Ed. Tip. José Sol, Lèrida, 1877, 16 pág.

Castells Duran, Antoni: Las transformaciones colectivistas en la industria y los servicios de Barcelona (1936-39) Ed. Fund. Salvador Seguí Madrid, 1992, 159pág. (Donació autor).

Columna de Hierro: Un "incontrolado" de la Columna de Hierro. Ed. Etcetera, Barcelona, 1997, 24 pág. (donació editorial).

D'Halmar, Augusto: Lo que no se ha dicho sobre la actual revolución española. Ed. Ercilla, Santiago de Chile, 1934, 78 pág.

Damonte, Juan: Chau Papá. Ed. Virus, Barcelona, 1997, 174 pág. (Donació editorial).

Dejacques: Contra las dictaduras. Ed. Juventudes Libertarias de Cataluña, 1938, 15 pág.

Des Periers, Buenaventura: Cymbalum Mundi. Ed. Mundo Latino, Madrid, 1930, 8º, 204pág. Trad. Notas E. Barriobero y Herrán.

Dolgoft, Sam: Fragments :a memoir. Ed. Publications Cambridge, 1986, 200pág. (Donació autor).

Domènech i Domènech, Salvador: Manuel Ainaud i la tasca pedagògica a l'Ajuntament de Barcelona. Ed. Publ. Abadia Montserrat, 1995, 545 pág. (Donació Josep Maria Ainaud).

Dreyfus, Dossier:

Ejército Popular: Instrucciones militares al soldado del ejército popular. 1938, 4 pág.

Ejército Popular: Instrucciones militares al cabo y al sargento del ejército popular. 1938, 4 pág. (*Portada Dibuix Renau*).

España Republicana: Por la República. Ed. Publ. España Combatiente, México, 1947, 72 pág.

Faure, Elie: Temas artísticos. Ed. Perseo. Col. El libro popular, nº 29 Barcelona, s/f. años 30?

Faure, Sebastián: El dolor universal. Ed. Perseo Col. El libro popular, nº 25, Barcelona, s/f. años 30?

Faure, S: Las doce pruebas de la inexistencia de Dios. Ed. Tierra y Libertad, 1916, 40 pág.

Ferrer, Christian: El lenguaje libertario. Ed. Piedra Libre Montevideo 1990, 222 pág. (Donació autor).

Ferrer, Christian: Los destructores de máquinas. In Memoriam. Ed. Etcetera, Barcelona, 1997, 24 pág. (Donació editor)

Ferrocarriles de España: Estatutos y reglamento de la Asociación General de empleados. Ed. Carrión Madrid, 1899, 36 pág.

Flores Magón, Ricardo: ¿Para qué sirve la autoridad? y otros cuentos. ed. Antorcha, México, 1976, 185 pág. (Donació Rai Ferrer).

Fontseré, Carles: Memòries d'un cartellista català (1931-1939). Ed. Pòrtic Barcelona 1995, 505 pág. (Donació autor).

Fundació Ros Serra: Estatuts. Cristalleries de Mataró Cooperativa Obrera. Imprés a Mataró, 1934, 24 pág.

Garmendia, José M^a: Historia de ETA. Ed. Haramburo, San Sebastián, 1983, 355 pág.

Gascue, Francisco: Memoria acerca de la utilización de los subproductos del COK. En la cuenca de Sabero. Ed. Tip. Teodoro, Madrid, 1899, 53 pág.

Gómez Casas, Juan: Los cruces de caminos. Ed. CNT, Madrid, 1984, 171 pág.

Grimau, Julián: A Julián Grimau. Ed. Progreso Moscu, s/f. (anys 70?) 86 pág.

Guillamón, Agustín: Documentación histórica del trosquismo español (1936-1948). Ed. De la Torre, Madrid, 1996, 422 pág. (donació autor).

Herranz, Albert: Geografía interior. Editado en Tenerife, 1994, 41 pág. (Donació autor).

Herranz, A. i Martín Tomeu: La lluita contra el servei militar a Mallorca, Editat a Mallorca, 1995, 94 pág. (Donació autor).

Herrera Peterre, José: Cumbres de Extremadura. Novela de Guerrilleros. Ed. Anthropos, Barcelona, 1986, 255 pág.

Ibarrola Izur, F: Guerra y Paz en España. Del anarquismo a la revolución interior. Ed. Queimada, Madrid, 1983, 241 pág.

Ibels, André: Una crítica y un elogio. Ed. Perseo Col. El libro Popular, nº 25, Barcelona, s/f. años 30?

Iñiguez, Miguel y Gómez, Juan: Isaac Puente Médico rural, divulgador científico y revolucionario. Ed. Papeles de Zalabanda, Vitoria, 1996, 175 pág. (Donació editorial).

Jacquinet, Clemencia: Ibsen y su obra. Ed. Sempere, Valencia, s/f. (años 10?), 230 pág.

Lanneret, Pierre: Les internationalistes du troisième camp en France pendant la seconde guerre mondiale. Ed. Acratie, France, 1995, 79 pág.

Lizano, Jesús colectivo: Labios como espadas. Edición autor, Barcelona, 1983, 27 pág.

Lizano, J: La trampa y cuatro poemas elegíacos. Ed. A.E.P., Barcelona, 1997, 27 pág.

Llunas, Josep: La revolució. Poema. Ed. Tip. La Academia, Barcelona, s/f. (188?) 32 pág.

Lubac, Henrid: Proudhon y el cristianismo. Ed. Zyx, Madrid, 1965, 308 pág.

Maña, Gemma y otros: La voz de los naufragos. La narrativa Republicana entre 1936 y 1939. Ed. De la Torre, 1997, 431 pág. (Donació Luis A Esteve).

March, Vicente: ¡Cómo nos diezman!. Ed. Tip. Hispalense. Reimpreso por José Sánchez Rosa, Zaragoza, s/f. (anys 10?), 122 pág.

Marighella, Carlos: Por la revolución Brasileña. Ed. Índice, 1970, 106 pág.

Martin Luengo, Josefa: La escuela de la anarquía. Ed. Madre Tierra, Madrid, 1993, 89 pág. (donació editorial).

Martinez Puig, Leopoldo: Los traidores a la CNT Historia de las luchas sociales. Ed. Solidaridad Nacional, Barcelona, s/f. (años 40?), 32 pág.

Maspons i Anglasesell, F.: Catalunya Estat. Text taquigràfic de la dissertació celebrada a "La falç" el 23 de març de 1932. Barcelona, 16 pág.

Massaguer, Lope: Mauthausen Fin de trayecto: Un anarquista en los campos de la muerte. Ed. F. Anselmo Lorenzo, Madrid 1997, 186 pág. (donació autor).

Molinari, Luis: El ocaso del derecho penal. Ed. Perseo Col. el libro popular, nº 29, Barcelona, s/f. (años 30?).

Montemar, Sergio de: La venganza de Andrés. Ed. Publicaciones Revista Blanca. Col. La Novela Ideal, nº 556 (7-4-1937), 32 pág.

- Montseny, Federica:** Los hijos de la calle. Ed. Publ. de la Revista Blanca. Col. La Novela Ideal nº24, Barcelona, s/f. 30 pág.
- Montseny, F:** Impresiones de un viaje por Galicia. Ed. Ateneo Libertario R. Mella, A Coruna 1996, 44 pág. (donació editor).
- Navarro Navarro, Francisco Javier:** "El paraíso de la razón". La Revista Estudios (1928-1937) y el mundo cultural anarquista. Ed. Alfons el Magnanim, Valencia, 1997, 265pág. (Donació autor).
- Negrin, Juan:** The will to victory. ed. Depart. of Spanish, London, 1938, 8 pág.
- Nettlau, Max:** Esbozo de historia de las utopías. Ed. Iman, Buenos Aires 1934, 101pág.
- Nordau, Max:** La comedia del sentimiento. Ed. Sempere, Valencia, s/f. (años 10?) 229 pág.
- Oliver Ortiz, Emilio:** Emociones de un sitiado (Belchite regina martyrum). ed. Amaltea, Barcelona 1942, 272 pág.
- Orobon, Marie Àngele:** Le Commune de Paris en Espagne de la Presse au Roman Populaire. Thèse doctoral Université Sorbone Nouvelle. 1995, 502 pág. folio. (Donació autora)
- Ortega Saavedra, Humberto:** Sobre la insurrección. Ed. Ciencias sociales, La Habana, 1986, 104 pág. (Donació J.M. Bofill).
- Ortiz, Antonio:** La segunda columna sale de Barcelona 9 folios mecanografiados.
- Paz, Abel:** Chumberas y alacranes 1921-1936. Ediciones E. A., Barcelona, 1994, 222 pág. (donació autor).
- Paz, A:** Entre la niebla. 1929-1942. Ed. EA., Barcelona, 1992, 239 pág. (donació autor).
- Paz, A:** Viaje al pasado. Ed. EA., Barcelona, 314 pág. (donació autor).
- Pelloutier, Fernando:** Arte y revolución. Ed. Biblioteca Acción, s/f. (anys 10?) 31 pág. (donació Francesc Cañameras).
- Pérez Ruiz, Mario:** El rey en su ventana y otras imaginarias simbolistas. Ed. Angel Azul, Barcelona, 1989, 79 pág. (donació autor).
- Pérez Ruiz, M:** Masoneria Una introducción al tema. Ed. E. Marín, 1996, 94 pág. (donació autor).
- Pi y Margall:** Diálogos sobre la belleza. diálogo segundo. ed. J.A. Garcia, Madrid, 1901, 45 pág.
- Piontkovsky, S.A:** La revolució d'octubre. Ed. Ariel Barcelona s/f (anys 30?) 232 pág. (Portada Helios Gómez).
- Pons Prades, Eduardo:** Morir por la libertad. Españoles en los campos de exterminio Nazis. Ed. Vosa, Madrid, 1995, 269pág. (donació autor).
- Pons Prades, E.:** Un soldado de la República. Ed. Círculo lectores, Barcelona, 1993, 379 pág. (donació autor).
- Pons Prades, E.:** Las guerras de los niños republicanos (1936-1995). Ed. Compañía Literaria, Madrid, 1997, 557 pág. (donació autor.).
- Ponzán, Pilar:** Lucha y muerte por la libertad. Ed. Tot, Barcelona, 1996. 274pág. (donació FELLA).
- Prous i Vila, J.M:** Quatre gotes de sang. (Dietari d'un català al Marroc). Ed. Llibreria Catalonia, Barcelona, 1936, 324 pág.
- Raf-Eta:** Okupa Kopon. editado en Valencia, 1994, (donació autor).
- Ramos, Manuel:** Una vida azarosa. 44 años de exilio en Francia. Editat a Girona, 1993, 289 pág.
- Refugios:** Zanjas-refugios. Ed. ediciones españolas, 1938, 15 pág.
- Reclús, Eliseo:** El ideal y la juventud. Ed. Perseo, Col. El libro popular, nº25, Barcelona s/f. (años 30?)
- Reimann, Elizabeth:** Yo fui un contra. Ed. Arqueles Morales, Managua, 1987, 349pág. (donació J.M. Bofill).
- Reparaz, Gonzalo:** La tragedia Ibérica. Ed. Tip. Catalana, Barcelona, s/f. (anys 30). 171 pág.
- Riba i Gumà, Salvador:** L'Ateneu Igualadí de la classe Obrera (1863-1939). Ed. Ateneu, 1988, 412 pág. (donació Ateneu Igualadí).
- Rodrigues, Edgar:** Os Companheiros. Ed. Insular, Brasil, 1997, 24 pág. (donació autor).
- Rodrigues, E:** Pequena história da imprensa social no Brasil. Ed. Insular Brasil 1997, 155pág. donació autor.
- Rodrigo, Antonina:** Figuras y estampas del Madrid Goyesco. La Duquesa de Alba. La Caramba. La Tirana. ed. Avapies, Madrid, 1987, 174 pág. (donació autora).
- Rodrigo, A.:** Lorca y Dalí. Una amistad traicionada. Ed. Planeta, Barcelona, 1981 253 pág. (donació autora).
- Rodrigo, A.:** Mujeres para la historia. La España silenciada del siglo XX. Ed. Compañía Literaria, Madrid, 1996, 325 pág. (donació autora).
- Rodrigo, A.:** Aleluyas de Mariana Pineda. Angel Ganivet. Federico García Lorca. Ed. Fundación Caja Granada, 1998, 98 pág. (donació autora).
- Rodrigo, A.:** Maria Lejárraga una mujer en la sombra. ed. Vosa, Madrid, 1994, 359 pág. (donació autora).
- Rodrigo, A:** Biografía del Doctor Trueta. Ed. Vosa, Madrid, 1997, 396 pág. (Donació autora).

Sandino, Augusto C.: El pensamiento vivo. Ed. Nueva, Nicaragua, 1984, 409 pág. Vol. 1º, (donació J. Mª Bofill.)

Santos Ortega, Mercedes de los: El devenir revolucionario de Buenaventura Durruti. Ed. Sedición, Estella, -Navarra, 1997, 152 pág, donació autor

Sapina Beltrán, José Mª: Luminaria. Ed. Publicaciones de la Revista Blanca. Col. La Novela Ideal, nº 523 (20-8-1936), 32 pág.

Selser, Gregorio: El pequeño ejército loco. Sandino y la operación México-Nicaragua. Ed. Nueva, Nicaragua, 1986, 418 pág. (donació J. Mª Bofill.)

Sirera, Quim: Nosotros que sabemos tanto... Barcelona 1995/96. 20 pág. (donació autor.)

Solidaridad Catalana: Discursos contra la ley de las Jurisdicciones. En el senado y en el Congreso. año 1906. Ed. Tip. El anuario de la exportación, Barcelona, 352 pág. (donació Jesús Olano).

Sturgis, Julián: La rikoltado de la pecoj. Ed. Presa esperantista societo, París, s/f. (anys 10?). 21 pág.

Teatro: Aforó teatros de Barcelona (años 30).

Unión General de Trabajadores de España: Apéndice de la memoria del XVII Congreso ordinario que se celebrará en Madrid los días 14 y siguientes de octubre de 1932. Ed. Gráficas Socialistas, Madrid, 1932, 102 pág.

Zulueta, Luis de : El ideal en la educación. ediciones de la lectura, s/f. (años 30?) , 243 pág.

Zulueta, L.: La edad Heróica. Publicaciones de la Residencia de estudiantes Madrid 1916, 145 pág.

EPISTOLARIO

Ferrer Alvaro, J.: Carta abierta al Camarada S. Clará director de Solidaridad Obrera de Barcelona, editada en Tierra y Libertad el 8 de mayo de 1931.

Franco, Ramón: Garantías constitucionales. editada en Solidaridad de Valencia el 18 de abril de 1931.

Prensa (Revistes, diaris, etc)

Acció Barcelona (C.A.D.C.I.), nº35 (juny 1934)

Acción Libertaria: Gijón, Asturias, nº23 (16-6-1911)

Actualidad, la: Barcelona nº89 (29 abril 1852)

Ahora: Madrid nº2292-2293-2296 (abril 1938)

Associazione Italiana per la libertà della cultura Roma 1952 nº9-10, 1955 nº25, 1958 nº35.

Aureneta, L': Barcelona, 1896 nº73, 1897 nº103, 104, 105, 111, 112, 113, 115, 121, 125, 127, 128, 129, 130,

Aurora: Barcelona nº28 (3-11-1906), nº29 (10-11-06), nº36 (29-12-06).

Bandera Federal, la: Valencia, nº133 (7 julio 1894)

Be Negre, el: Barcelona nº174 (24-10-1934), nº208 (19-6-35), nº220 (11-935), nº225 (26-2-36)

Butlletí de la escola Municipal de deficients: Barcelona 1919, nº2-3.

Camperol, El: (F.P.T.T) nº7, (20-4-1934)

Cataluña: Barcelona nº213 (2-7-1918), nº217 (7-7-18),

Cataluña Diario de la Nueva España. Barcelona, nº216 (5-7-1918) nº211 (21-6-1918), nº214 (2-7-1918) nº218 (8-7-1918)

Cencerro, el: Madrid, nº195 (1872), nº695 (1882)

Cencerro, el: Madrid, Segunda época, nº1, 2 (1931).

Combate, El: Madrid, nº7 (16-4-1930)

Confederación: CNT, Murcia, nº567 (25 noviembre 1938)

Democracia: Vilanova i la Geltrú, nº1009 (16-11-1929), nº1010 (30-11-29), nº1013 (18-1-30), nº1014 (1-2-30).

Día, El: Terrassa, nº4813 (9 febrero 1935)

Diario de Valencia: nº232 (7-11-1911)
Contiene fotos procesados Cullera.

Diario Republicano: Barcelona nº23 (26-4-1893)

Diciembre: Valencia, nº4 (18-4-1931), nº5 (25-4-1931).

Discusion, La: Madrid, nº2 (7 octubre 1868)

Duonmonata, la: Leipzig, (Esperanto) nº1 (oktobro 1909), nº9/10 (1910).

Esquella de la Torratxa, La: Barcelona, nº1478 (26 abril 1907)

Euzkadi: Bilbao, nº7808 (26-6-1938), nº7918 (2-11-38), nº7931 (17-11-38).

Evolució Barcelona, (Portanveu femení) nº16 (10-10-1931)

Farol, El: Zaragoza, nº361 (18-10-1903).

Federación, La: Barcelona, nº17 (29 agosto 1897)

Federalista, El: Madrid, nº4 (18 octubre 1873).

Flaca, La: Barcelona, 1870 nº43, 45, 46, 47, 48, 50, 57, 59; 1871 nº87

Gaceta Minera: Cartagena, nº613 (15-1-1895).

Gato Negro, El: Barcelona, nº3 (29-1-1898)

Gil Blas: El Federalista Barcelona, nºextra 13 maig 1895

Iberia: Barcelona, nº1 (10 abril 1915)

Kataluna Esperantisto: Barcelona, nº20 (Febrero 1926).
Lucha, La: (Director M. Domingo) nº318 (30 julio 1917)
Lucha, La: Sabadell, (anticlerical) 1932 nº2-3-4-5-6-7-8-9-10-11
Mano oculta, La: Madrid, nº11 (8-4-1893)
Mediterráneo: Barcelona, nº6 (octubre 1926), nº18 (abril 1927)
Motín, El: Madrid, nº5(4-2-1909) nº39 (2-12-1909) (contiene dibujo sobre Ferrer).
Nación, La: Madrid, nº919 (24-9-1928).
Nau, La: Barcelona, nº1315 (6-12-1932)
Nou Horitzó: Comité d'empresa UGT, Banc Bilbao, Barcelona, nº6 (abril 1937)
Nuevo Ideal, El: Mataró, nº392 (1-4-1893).
OC Tolosa, (en occità) 1957 nº203, 1960 nº218, 1961 nº222, 1962 nº223-225, 1963 nº229-230, 1964 nº213.
Olot, L': Olot, nº117 (16 març 1890).
Opinió, L': Barcelona, nº20 (30 juny 1928)
Opinió, L': Barcelona, ERC. nº23 (30 juny 1931), nº25 (2 juliol 31), nº212 (6 febrer32), nº245 (16 març 32), nº616 (25 maig 33).
Opinió pública, La: Madrid, nº166 (7 noviembre 1851)
Parlamentario, El: Madrid, nº182 (30 septiembre 1914)
Petit Journal, Le: París, nº353(21-8-1897) atentado Canovas, nº391(15-5-1898) Guerra hispano-americana.
POUM: México, nº2 (enero 1945)
Prensa, La: Barcelona, nº 85 (30 agosto 1919).
Presente, El: Barcelona, nº44 (10 diciembre 1852)
Proa: Montevideo, (F.O.C.R.N.A) nº17 (agosto 1951).
Progreso, El: Barcelona, nº2 (30-6-1906), nº179 (24-12-06) nº3706 (15-6-1917)
Progreso: París, (esperanto) nº65(junio 1913)
Pueblo, El: Valencia, nº15178 (29 enero 1937)
Radical, El: Valencia, nº36 (14-4-1903)
Radio Barcelona: nº663 (26-6-1937).
Renaixensa, La: Barcelona, nº9244 (22 maig 1903)
Revista de política Social Madrid, nº12 (diciembre 1928).
Saba Novel: Rubí, 1932 nº705-707-712-726-727-729-732-733-739-743-747-748-749-750-754-, 1933 nº760-765-778-782-783-, 1935 nº910-912-, 1936 nº913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941.
Simbalo, la: Washington, (esperanto) nº8 (oct. 1910), nº10(dec. 1910), nº4(junio 1911).
Sindicalismo: Barcelona, nº22 (14 julio 1933)

Social, El: Barcelona, (catòlic), nº301(11-6-1914).
Suno Hispana, la: Valencia, (esperanto/castellà) 1909 nº61-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72
Temporal, El: La Habana, nº2 (22-4-1876)
Temps, El: Barcelona, nº42 (27 octubre 1934)
Tiburón, El: Barcelona, Almanaque para 1872.
Tio Cuc, El: Alacant, nº574 (9-6-1934)
Tralla, La: Barcelona, nº112 (4 -5-1906) nº143(23-11-1906)
Tramontana, La: Barcelona, 4ª época. nº2 (31-10-1903)
Tribuna Libre: Valence, (Francia) CNT, 1958 nº3,4.
Última Hora: Barcelona, nº493 (21-5-1937), nº524 (26-6-37), nº555 (2-8-37), nº579 (30-8-37).
Unión Obrera: Madrid, CNT, nº220 (3 octubre 1925)
Vilanueva y Geltrú: (Falange), nº79 (31-5-1947), nº89 (18-1047), nº371 (7-2-53).
Voluntario de la libertad, El: Vilafranca del Penedé, nº15 (6 junio 1869).

Donacions:

Desde la edición del último número de nuestra revista "Enciclopèdic Noticiari" han sido numerosas las donaciones y aunque algunas ya están reseñadas y registradas en nuestro fichero y en el espacio dedicado al Racó Bibliogràfic, queremos desde aquí dar las gracias, como acuse de recibo a las siguientes donaciones: *Ateneu Llibertari del Poble Sec*, diversa documentación libertaria de los años 70 y 80, así como las cartillas escolares de la Escuela Almi. *Vidal* por la revista "Tiempos Nuevos" semanario soviético editada en Madrid a mediados de los años 70. *Francesc Foguet* por su tesina "Aproximació a la dramaturgia catalana en temps de guerra i revolució" (1936-39). *Josep Mª Bofill (chema)* una sesentena de libros de la temática Sandinistas, Nicaragua, Cuba, etc. *Grupo Etcétera* Donaciones de unos cincuenta libros en su mayoría en lengua francesa e italiana sobre la temática de marxismo, troskismo y anarquismo, además de completamos la colección de la revista que publican desde hace al menos dos décadas. *Josep Barberà i Suqué* por la donación de su libro "Història d'una pedra". Seguramente otras donaciones quedan ahora en el tintero, pero a buen seguro que en próximas ediciones del "Enciclopèdic" daremos cuenta de ellas.

M.A.P.

Última Hora

L'Assemblea General Ordinària

Tal com estava anunciat es va celebrar el passat dia 29 de juny. Es va acordar el nomenament de la nova Junta de l'A.E.P. que va quedar constituïda de la manera següent:

President: Manel Aisa

Vice-president: Adolf Castañes

Secretari General: Ramon Gabarrós

Tresorera: Montserrat Jumeu

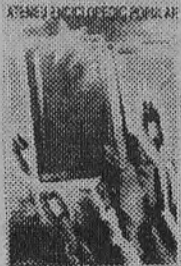
Vocalia CDH-S: Carles Sanz

Assumpta Verdaguer

Vocalia d'Ateneu: Juanjo Alcalde

També es va acordar nomenar socis d'honor els companys Josep Farrés i Alvar Agustí.

Es va tractar de donar un nou impuls a les activitats de l'Ateneu i a l'organització del Centre de Documentació.

PRO HISTORIA DE L'AEP

Com feiem saber en l'anterior número de l'Enciclopèdic, properament sortirà publicat el llibre de Ferran Aisa, "Ateneu Enciclopèdic Popular, crònica d'una trajectòria cultural (1902-1998)". Per tal de col·laborar en l'edició del llibre s'ha obert una subscripció; les aportacions es poden fer al compte corrent que el CDHS-AEP té obert a la Caixa (CEPB) n. 2100-0802-49-0200406465. Cal que feu constar el vostre nom ja que, una vegada publicat, l'AEP us en farà arribar un exemplar.

Fins ara s'han rebut les donacions següents:

Julia Aisa Fernández 3000,- ptes

Anònim 5000,- ptes.

Anònim 5000,- ptes.

Anònim 3000,- ptes.

Federico Arcos 14390,- ptes.

Heribert Barrera 5000,- ptes.

Enrica Boada 2000,- ptes.

CCCB (100 llibres)

Juli Colom 3000,- ptes.

Antonia Fontanillas 2000,- ptes.

Joaquín Gutierrez 4000,- ptes.

M.I. 200.000,- ptes.

Conxa Pérez 3000,- ptes.

Guillem Pizarro 5000,- ptes.

La Junta del CDHS-AEP agraeix aquestes donacions i espera que ben aviat es faci realitat l'edició d'aquest llibre.

"Aromes Plàcides"

He llegit nostre **Enciclopèdic** on tot és d'interès:

les activitats, servei de llibreria, història, treballs d'investigació, racó bibliogràfic, poesia...

Aquestes "aromes" del saber i la "placidesa" d'absorbir-les dilatant esperit i ansies d'anar lluny, més lluny. Entre tot el que aprenem, sempre quelcom ens crida l'atenció com aquest pseudònim poètic d'"Aromes Plàcides"

de Sebastià Giralt i Turet, que ens ha entrat dins el cor pel relat de Ferran Aisa Pàmols que ens donà a conèixer una curta biografia d'ateneïsta interessat en empènyer l'evolució, i entre altres activitats:

La Campanya d'Alfabetització,

La Vida sana. ¡L'Excursió!

Quin ésser més prodigiós

que amb la seva aportació

donà vida a l'Ateneu;

obrint camins de muntanya

on la flor de romaní

el boscam engalana;

i les aromes del pi

ens fan entrar en gana.

Recordant-lo, em sento feliç.

Sara Berenguer

EL GRUP POÈTIC LEÓN FELIPE I LA POESIA

El grup poètic León Felipe pretén transmetre la poesia en sus más amplios y variados registros. Busca llegar por lo hermoso a lo hondo, al yo íntimo que va camino del todos.

Incita a la creación y la creatividad desde el conocimiento compartido, pues sabe que la creación sin referentes ni conocimientos está generalmente condenada al vacío y la superficialidad.

Tratamos, desde la difusión de la gran poesía -como de la pequeña- de crear un clima y una atmósfera que nos incite a crear y a compartir, siguiendo la vieja -pero vigente- estela de la emancipación cultural del movimiento popular. Somos de vocación universal, por ello empezamos por nuestro propio barrio.

Creemos y sentimos que la poesía no puede conocer de unos solos significados ni de una manera única de transmitir. Por el contrario queremos abordar caminos sensitivos épicos y líricos, imposibles de guardar en un cajón de estantería con nombre y significado. En todos estos anhelos y necesidades nos sentimos referenciados en la trayectoria histórica del ATENEO ENCICLOPÉDICO POPULAR, así como en los anhelos de horizonte y cada día del grupo de personas que lo animan en este tiempo, cuidando con mimo y emoción el fuego sagrado de aquello que nos fue dado muchas veces en gesta, y siempre con esfuerzo, por las personas que nos precedieron en este camino.

Es por todo ello que hemos colaborado con el ATENEO ENCICLOPÉDICO POPULAR en la organización de recitados conjuntos y homenajes, tanto a grandes poetas como a la poesía. Es nuestro deseo y voluntad seguir haciéndolo tanto en la transmisión de la memoria histórica como el cultivo del presente que busca futuro.

Convocamos en todo ello la sensibilidad y el gusto por la poesía que cada uno pueda aportar, para "conociendo el bien y el mal", tener más elementos para saber escoger mejor.

Servei Llibreria

-**AA.VV.:** "L'Anarquisme i la Guerra Civil, 1936-1939". Ed.El Vaixell Blanc (AEP) BCN; 1986, articles de Frederica Montseny, Pere Solà, Carles Fontseré, Gerard Jacas, Carles Sanz, Ferran Aisa, etc. 1000 ptes.

-**AA.VV.:** Antologia Poètica a la Memòria de Salvador Puig Antich" (Recerca de Ricard de Vargas-Golarons). Ed.A.E.P., BCN, 1996, 34 pp. 600 ptes.

-**Alas, Leopoldo "Clarín":** "Proudhon". Edició del CDHS-AEP, BCN, 1990, 34 pp., 500 ptes.

-**Amigos de Durruti, Los:** "Hacia una nueva revolución". Ed. AEP/Etcètera. BC; 1997, 47 pp. 400 ptes.

-**Anarquisme, Exposició Internacional.** Edita FELLA/AEP/ALLPS, Barcelona, 1994, 592 pp. castellà. 900 ptes.

-**Costa Font, Josep y Campos, Severino:** "Actuación y proyección de la CNT y el anarquismo: CNT hoy". Ed. CEL, BCN, 1978, 35 pp. 200 ptes.

-**Domènech i Avellanet, Josep:** "Úniques". Poemes (Un dels molts que no deixaren viure). Presó Model, 1939, Camp de la Bota 1942. Recollides per Natàlia Sans. Ed FELLA, BCN,

1997, 86 pp. (castellà), 800 ptes.

-**Giménez Arenas, Juan:** "De la Unión a Banat". Itinerario de una rebeldía (memorias de un cenetista). Ed.FAL, Madrid, 1996, 173 pp. 1200 ptes.

-**I Toledo:** "Poemas para encalar el blanco". Ed. La mano en el cajón. BCN, 1980, 89 pp. 300 ptes.

-**Jacas, Gerard:** "Efemèrides de la història de l'educació". Ed.AEP, 41 pp. 300 ptes.

-**Madrid, Paco i Aisa, Ferran:** "80 Aniversario de Solidaridad Obrera 1907-1987". Ed. CDHS-AEP, BCN, 1987, 60 pp. 500 ptes.

-**Massaguer, Lope:** "Mautashen: fin de trayecto. Un anarquista en los campos de la muerte". Ed. FAL, Madrid, 1997, 186 pp. 1500 ptes.

-**Paz, Abel i Semprún, Carlos:** "Actuación y proyección de la CNT y el anarquismo: Organización.". Ed.CEL, BCN, 1978, 35 pp. 200 ptes.

-**Reyes, Marcelino:** "29 Poemas". BCN, 1981, 41 pp. 400 ptes.

-**Reyes, Marcel.li:** "Naufragi d'hivern". BCN, 1996, 61 pp., 500 ptes.

-**Pin Ateneu Enciclopèdic Popular:** Logotip de Francesc Layret dibuixat per Carles Fontseré. 200 ptes.

-**Solà, Pere i Aisa, Ferran:** "Francesc Ferrer i Guàrdia i l'Escola Moderna". Catàleg bibliogràfic de l'Exposició. Ed. Pleniluni i AEP, BCN, 1991, 112 pp. (il·lustrat), català, castellà i anglès. 2000 ptes.

Pedidos por Contrareembolso al Ap. Correos 22.212 08080 Barcelona.

Biblioteca

La vocalia d'Arxiu, Biblioteca i Hemeroteca fa saber a tots els socis i al usuari de la biblioteca, que a partir del mes de desembre els dies d'atenció al públic seran els dimarts i els dimecres de sis a nou del vespre.

Edició i administració
AEP/CDH-S
Equip redacció disseny,compaginació,etc.
AEP
Passeig Sant Joan 26 1er 1ª
08010 Barcelona
Ap.Correus 22.212
08080 Barcelona
Telèfon 93-265-05-81
Dipòsit Legal B. 1790-84
ISSN 1136-9833